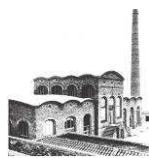

LES BASES DEL FUTUR CIÈNCIA I TÈCNICA A LA MANCOMUNITAT

Laboratori químic de l'Escola Industrial de Barcelona, 1916. Font: GICE

MUSEU DE LA
CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA
DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona

Mancomunitat
de Catalunya

CONTINGUTS

PRESENTACIÓ	3
LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA	4
LES BASES DEL FUTUR.CIÈNCIA I TÈCNICA A LA MANCOMUNITAT	5
CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ	8
EL mNACTEC.....	9
CONTACTE.....	10

PRESENTACIÓ

El Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) té l'objectiu de fomentar el coneixement de la història de la ciència, la tècnica i la industrialització de Catalunya.

Un dels espais de la planta inferior del mNACTEC acull, a partir del mes de març i fins a finals de novembre, una exposició que difon la tasca històrica de la Mancomunitat de Catalunya en l'àmbit de la ciència i la tecnologia. L'exposició "Les bases del futur. Ciència i tècnica a la Mancomunitat" mostra, com malgrat la seva breu durada (1914-1925), la institució va impulsar laboratoris, associacions i societats per potenciar la recerca, l'activitat agrícola i industrial.

La Mancomunitat de Catalunya pretenia fondre les quatre diputacions provincials catalanes. Tot i que no van rebre efectivament les competències de les diputacions fins al 1920, els dirigents de la Mancomunitat van desplegar accions molt rellevants per crear estructures de país amb una visió estratègica i a llarg termini.

Aquesta exposició rendeix homenatge a la tasca de la Mancomunitat de Catalunya en l'àmbit de la ciència i la tecnologia, incidint en els àmbits següents: l'ensenyament tècnic, l'agricultura científica, el territori, les comunicacions i l'alta cultura i el sistema sanitari. El material gràfic i la recerca duta a terme revela la vigència de molts dels seus projectes i reflexiona sobre la visió de futur d'aquesta institució.

“Escola amb llibreria pública, telèfon i carretera són tres elements que no han de faltar en cap poble, per humil i arraconat que sigui ”

Programa de la Lliga Regionalista, 1912.

El comissariat de l'exposició ha estat a càrrec d'Antoni Roca, professor d'Història de la ciència i de la tècnica a la Universitat Politècnica de Catalunya.

La Diputació de Barcelona finança aquesta exposició de caràcter itinerant que també es podrà visitar als museus del Sistema Territorial del mNACTEC i altres equipaments culturals de Catalunya que ho sol·licitin.

LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA (1914-1925)

La Mancomunitat de Catalunya va ser la institució que entre 1914 i 1925 agrupà les quatre diputacions catalanes. L'organisme va néixer amb l'objectiu de recuperar la capacitat de la gestió administrativa de les antigues Corts Catalanes trencada per la divisió provincial de 1833. El projecte es va idear el 1908, però no va ser fins al 6 d'abril de 1914 que es va constituir oficialment.

Enric Prat de la Riba va ser elegit primer president d'aquest nou ens. La Mancomunitat va desplegar projectes arreu del territori amb la intenció de modernitzar-lo i vertebrar-lo. Prat de la Riba volia que tot municipi català disposés d'una escola, una biblioteca pública, un telèfon i connexió per carretera.

Després de la mort de Prat de la Riba el 1917, entomà la presidència de la institució Josep Puig i Cadafalch. Al llarg de la seva trajectòria política, Puig i Cadafalch és reelegit tres vegades en els sis anys posteriors, sense cap rival. Sota la seva presidència, el 1920 les quatre diputacions traspassen a la Mancomunitat tots els serveis i recursos que encara són de la seva titularitat.

L'any 1924, Primo de Rivera imposa Alfons Sala al capdavant d'aquesta institució catalana. I és el mateix Primo de Rivera qui, l'any 1925, dissol definitivament la Mancomunitat de Catalunya.

Visita del comte de Romanones a l'Escola Industrial de Barcelona. Al seu costat, Enric Prat de la Riba i Josep Puig i Cadafalch, 1916. Font: Brangulí, ANC.

ÀMBITS I CONTINGUTS

L'exposició mostra, per mitjà de fotografies, objectes i documents sonors, la vessant científica i tecnològica de la Mancomunitat de Catalunya. La mostra s'articula en quatre àmbits:

1. Per un nou ensenyament tècnic
2. Una agricultura científica
3. Integrar el territori. Promoure la recerca i l'alta cultura
4. Cap a una sanitat pública

Completen l'exposició diversos objectes de la col·lecció del mNACTEC relacionats amb la ciència i la tècnica en l'època de la Mancomunitat de Catalunya, entre els quals destaquen la maqueta d'un cuc de seda, un quadre de comandament elèctric, una centraleta telefònica o una incubadora. També s'hi exposen diversos aparells i instruments científics i de mesura d'aquells temps com ara un microscopi, un ebulliscopi, un regle-nivell de topografia, un densímetre o un carbonímetre de Raffy.

Maqueta de cuc de seda. 1915.

Font:mNACTEC

Incubadora experimental procedent de l'Escola Superior d'Agricultura.

Font:mNACTEC

La mostra presenta també un espai on els usuaris podran escoltar gravacions i llegir documents d'aquella època.

Finalment, en l'epíleg de l'exposició es ret homenatge als principals artífexs, gestors i experts de diversos àmbits de la Mancomunitat de Catalunya. Entre els principals gestors, l'exposició destaca: els presidents d'aquesta institució Enric Prat de la Riba i Josep Puig i Cadafalch; els directors de l'Escola de Treball, Josep Albert Barret i Rafael Campalans i el secretari de l'Institut d'Estudis Catalans, Eugeni d'Ors. La Mancomunitat també va comptar amb un conjunt d'experts en diversos àmbits com Maria Montessori i Pau Vila en l'àmbit educatiu o Eduard Fontserè i August Pi i Sunyer en l'àmbit de les ciències, entre altres.

Per un nou ensenyament tècnic

La Mancomunitat va crear i potenciar les escoles industrials, però també escoles tècniques locals i l'ensenyament a distància. Aquesta secció repassa les principals fites de la Mancomunitat pel que fa a la creació d'escoles i laboratoris i mostra els esforços pioners pel reconeixement de les dones en el món laboral. De fet, la Mancomunitat va crear, el 1915, una escola de bibliotecàries, primera i única a Espanya en aquella època.

Laboratori de química del Laboratori general d'Assaigs. Font: CEIB

Una agricultura científica

Fomentar l'agricultura productiva mitjançant la formalització d'ensenyaments d'enginyeria agrària, la recerca en laboratoris i la internacionalització va ser un dels objectius de la Mancomunitat. Aquesta institució va atorgar beques per realitzar estades internacionals a estudiants en el camp de l'enologia i dels arbres fruiters. En aquesta secció, els visitants descobriran també l'antiga Granja Agrícola Experimental, ubicada en l'actual plaça Francesc Macià de Barcelona.

Alumnes de l'Escola Superior d'Agricultura. Font: mNACTEC

Integrar el territori. Promoure la recerca i l'alta cultura

Prat de la Riba concebia la Catalunya sobirana com un territori equilibrat gràcies a les comunicacions. Aquest àmbit explica i posa en valor les actuacions en l'àmbit de la telefonia, les xarxes de carreteres i els ferrocarrils, així com també en l'àmbit de l'alta cultura. En aquest sentit, Prat de la Riba promourà la creació d'una de les institucions més emblemàtiques del país: l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

Albert Einstein. Institut d'Estudis Catalans, Palau de la Diputació, 1923. Font: CEIB

Cap a un sistema sanitari

La Mancomunitat va rebre les competències de beneficència i sanitat de les diputacions provincials, però va anar més enllà bastint un embrió de sistema de salut i impulsant la recerca biomèdica.

Aquest àmbit aprofundeix en alguns dels seus projectes més reeixits com són l'inici de la vacunació antituberculosa a Barcelona o la creació de l'Institut de Fisiologia, que va adquirir una gran projecció internacional.

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ "LES BASES DEL FUTUR. CIÈNCIA I TÈCNICA A LA MANCOMUNITAT"

Organització

Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC)

Comissariat

Antoni Roca Rosell

Coordinació

Sara Milian i Gisela Gonzalo

Disseny i grafisme

VisualComm

Producció museogràfica

Croquis

Agraïments

Elisenda Ardèvol; Francesc Barca; Conxa Bayó; Jordi Camprubí; Mercè Durfort; Josep Maria Elorduy; Famílies Flos i Prats; Josefina Fortuny; David Garcia; Carmelo Gómez; Lourdes Martín; Jaume Miranda; Eulàlia Miret i Raspall; Carme Montaner; Lourdes Reig; Iván Rodas; Joan Soler i Alfons Zarzoso.

Imatges

Archivo General de la Administración, Alcalá de Henares (AGA)

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans, Fons Terradas (FT-IEC)

Arxiu i Fons Antic, Escola Superior d'Agricultura de Barcelona (ESAB)

Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)

Arxiu General de la Diputació de Barcelona (AGDB)

Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)

Biblioteca de Catalunya (BC)

Cartoteca de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (CICGC)

Consorti de l'Escola Industrial de Barcelona (CEIB)

Diputació de Barcelona (DB)

Escola del Treball, Barcelona (ET)

Família Duran, Barcelona

Guia de les Institucions Científiques i d'Ensenyança (GICE), 1916

Ibèrica, Abril 1924

Instituto de Electricidad y Mecánica Aplicadas (IEMA), 1920

Laboratorio General de Ensayos y Acondicionamiento (LGEA), 1926

Museu d'Història de la Medicina de Catalunya (MHMC)

Publicacions de la Mancomunitat: L'obra a fer (OF) (1920) i L'obra realitzada (OR) (1919 i 1923)

Real Academia Nacional de Medicina (RANM)

Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (RACAB)

Registre sonor

Arxiu històric de Ràdio Barcelona i

Fonoteca, Biblioteca de Catalunya (BC)

EL mNACTEC

El Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) és un dels tres museus nacionals reconeguts pel Parlament de Catalunya.

Amb la missió de fomentar el coneixement de la història de la ciència, la tècnica i la industrialització de Catalunya, els principals objectius del mNACTEC són l'adquisició, la conservació i la documentació dels béns mobles de caràcter científic i tècnic que constitueixin un testimoni de la història del món del treball i de la vida quotidiana, així com les innovacions tecnològiques, amb especial interès en els objectes produïts des de la industrialització fins als nostres dies i, preferentment, els fabricats a Catalunya.

La seu del mNACTEC està ubicada a Terrassa, en un dels edificis fabrils més emblemàtics del modernisme català i un dels més bells d'Europa: el Vapor Aymerich, Amat i Jover, antiga fàbrica tèxtil dissenyada per l'arquitecte Lluís Muncunill i construït entre 1907 i 1908.

SISTEMA TERRITORIAL mNACTEC

El mNACTEC lidera una xarxa de 26 centres museístics independents i singulars que expliquen els processos productius industrials al territori català

CONTACTE

Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC)

Rambla d'Ègara 270 TERRASSA

Tel. 93 736 89 66

www.mnactec.cat

Horaris: Dimarts a divendres, 10 a 19 h.

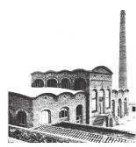
Dissabte, diumenge i festius, 10 a 14.30 h.

Més informació:

Àrea de Comunicació i Difusió del mNACTEC

Tel. 93 763 89 63

difusio.mnactec@gencat.cat

MUSEU DE LA
CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA
DE CATALUNYA

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona

Mancomunitat
de Catalunya